

**Quickscan Flora- en faunawet
en Natuurbeschermingswet,
Woningen Landgoed De Stekkenkamp**

Quick-scan Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, Woningen Landgoed De Stekkenkamp

Definitief

Opdrachtgever:

Mevr. B. Bruins
J. Marisstraat 21
7731 MS Ommen

Opdrachtnemer:

Eelerwoude Noord
Venekoterweg 54
8431 HH Oosterwolde
Tel.: 0516 - 523062 Fax: 0516 - 523316
<http://www.eelerwoude.nl>
e-mail: noord@eelerwoude.nl

Project nr. 2360

Opgesteld door	Gecontroleerd	Datum
Diliana Welink	Arjen Goutbeek	Januari 2007

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding en doel	1
1.2	Leeswijzer	1
1.3	Afbakening	1
2.	SITUATIE EN PLANVORMING	3
2.1	Gebiedsbeschrijving	3
2.2	Beleidskader	4
2.3	Ruimtelijke ingrepen	5
3.	METHODEN	6
3.1	Onderzoeksafbakening	6
3.2	Veldonderzoek	6
3.3	Bronnen onderzoek	7
4.	INVENTARISATIE RESULTATEN	8
4.1	Inleiding	8
4.2	Flora	8
4.3	Vogels	8
4.4	Zoogdieren	9
4.5	Overige soorten	9
4.6	Beschermde Habitattypen	9
4.7	Beschermde Habitatsoorten	10
4.8	Waarden Beschermd Natuurmonument en EHS	10
5.	TOETSING AAN DE FLORA- EN FAUNAWET	11
5.1	Inleiding	11
5.2	Flora	11
5.3	Vogels	11
5.4	Zoogdieren	12
5.5	Amfibieën	12
5.6	Overige soorten	12
5.7	Realisatie lanen	13
6.	Toetsing aan de Natuurbeschermingswet en ehs	14
6.1	Inleiding	14
6.2	Beschrijving beschermd gebied	14
6.3	Beschermde habitattypen	14
6.4	Beschermde soorten	14
6.5	Overige te beschermen waarden	14
7.	CONCLUSIES EN ADVIES	16
7.1	Flora- en faunawet	16
7.2	Natuurbeschermingswet en EHS	16
7.3	Tot slot	16

LITERATUUR

BIJLAGE I: BESTEMMINGSPLANKAART

BIJLAGE II: WETGEVING

BIJLAGE III: GEBIEDSDOCUMENT EN KAART

BIJLAGE IV: GEGEVENS PROVINCIE OVERIJSEL

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

Op verzoek van mevrouw Bruins is een (veld)onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet uitgevoerd in het Landgoed Stekkenkamp bij Ommen. De locaties van de woningen staan aangegeven in figuur 1. Beerzerweg 1 (locatie 1) ligt in kilometerhok 226-503, de overige locaties in 227-503.

Mevrouw Bruins is voornemens om een aantal woningen en de recreatiewoning op het landgoed Stekkenkamp te veranderen en gedeeltelijk een andere bestemming te geven. Bovendien is de bouw van een woonzorgcomplex gepland.

Deze ontwikkelingen zijn noodzakelijk om het natuurvriendelijke beheer van het landgoed te kunnen financieren.

Het doel van het onderzoek is inzicht te krijgen in de mogelijke aanwezigheid van beschermde flora en fauna in en rondom de woningen. Aan de hand hiervan kunnen uitspraken worden gedaan over mogelijke effecten van de voorgenomen werkzaamheden en veranderingen op aanwezige beschermde soorten en de juridische consequenties hiervan.

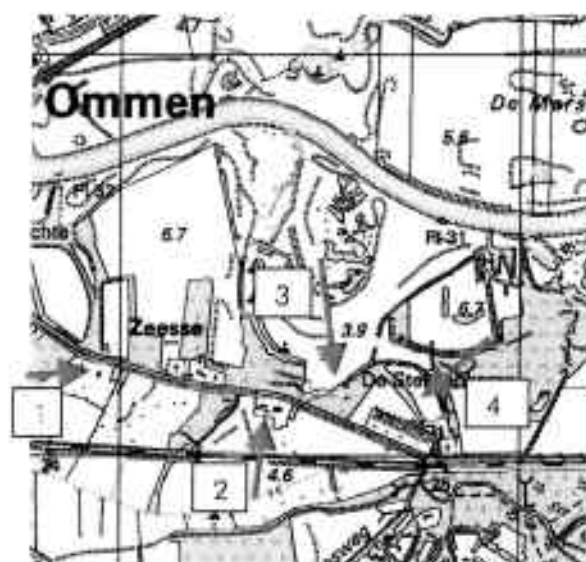
Omdat de projectlocaties binnen de begrenzing van zowel het Habitatrichtlijngebied Vecht en Beneden-Regge als binnen het Beschermd Natuurmonument Stekkenkamp en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) vallen of daaraan grenzen, is tevens een toetsing van de plannen aan de Natuurbeschermingswet noodzakelijk. Dit onderzoek vormt een eerste oriëntatie op het voorkomen van negatieve effecten van de voorgenomen werkzaamheden en veranderingen op de aangewezen waarden.

1.2 Leeswijzer

Zoals hierboven beschreven bestaat dit rapport uit twee onderdelen, een flora- en faunawetonderzoek en een onderzoek in het kader van de gebiedsbescherming

(Natuurbeschermingswet en EHS). In hoofdstuk 2 wordt eerst kort ingegaan op het gebied, de geplande ingrepen en het van toepassing zijnde natuurbeleid. Hoofdstuk 3 beschrijft de gevolgde methode, hoofdstuk 4 de resultaten van het onderzoek. In hoofdstuk 5 wordt aangegeven welke consequenties hieruit voortvloeien vanuit de Flora- en faunawet. Hoofdstuk 6 geeft de consequenties vanuit de Natuurbeschermingswet weer. De conclusies van onderzoek staan in hoofdstuk 7.

In Bijlage I is de bestemmingsplankaart opgenomen waarop dit onderzoek is gebaseerd. Bijlage II geeft een toelichting op de betrokken wetgeving. Bijlage III bestaat uit het gebiedendocument van het Natura 2000-gebied Vecht en Beneden-Regge, met bijbehorende kaart. In Bijlage IV zijn de verspreidingsgegevens van de provincie Overijssel opgenomen. Bijlage V geeft een schets van de voorlopige inrichting.

Figuur 1. Ligging woningen. 1 = Beerzerweg 1, 2 = Beerzerweg 2, 3 = Beerzerweg 3, 4 = woonzorgcomplex.

1.3 Afbakening

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de

rapportage. Eelerwoude aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten uit deze rapportage.

Tevens aanvaardt Eelerwoude geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora en fauna.

2. SITUATIE EN PLANVORMING

2.1 Gebiedsbeschrijving

Beerzerweg 1

Beerzerweg 1 is een boerderij uit 1957. Het voorhuis wordt nog bewoond, het achterste deel, de stal, wordt voor opslag gebruikt. De boerderij is opgetrokken uit baksteen en rietgedekt, zie figuur 2. In ieder geval een deel van de woning heeft een spouwmuur. In de tuin voor de boerderij staan enkele struikjes. Rondom de boerderij ligt grasland. Aan de westkant van dit grasland staan enkele zomereiken, ook langs de Beerzerweg. Ten oosten van het grasland ligt een strook met struiken en jongere bomen.

Figuur 2. Woning aan de Beerzerweg 1.

Beerzerweg 3

Beerzerweg 3 is een monumentale, bakstenen, rietgedekte boerderij, zie figuur 3. Alleen het woongedeelte heeft een spouwmuur. Ten zuiden van de boerderij staat een stenen schuur met pannendak, zie figuur 4. Deze is opgericht als melkstal, maar inmiddels als opslagplaats in gebruik. Het erf rond de boerderij is verhard. Achter de schuur ligt grasland dat wordt beweide.

Figuur 3. Boerderij aan de Beerzerweg 3.

Figuur 4. Oude melkschuur Beerzerweg 3.

Beerzerweg 4

De recreatiewoning van Beerzerweg 4 is opgetrokken uit hout, met een pannendak, zie figuur 5. De woning staat in de bosrand, op de grens met de uiterwaarden van de Vecht. Het bos is een oud loofbos. Vlakbij de woning staat een aanplant van naalddhout.

Figuur 5. Beerzerweg 4

Woonzorgcomplex

Het bouwvlak voor het woonzorgcomplex komt gedeeltelijk op grasland. Dit grasland wordt twee keer per jaar gemaaid. Het wordt aan drie kanten omgeven door bos. Aan de zuidkant staat bebouwing. Door het grasland loopt een smalle bosstrook, zie figuur 6. Het bouwvlak is gedeeltelijk in deze bosstrook gepland.

Figuur 6. Bosstrook in bouwvlak

2.2 Beleidskader

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van een aantal planten- en diersoorten en gaat hierbij uit van het 'nee, tenzij'-beginsel. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving. Samengevat kan worden gesteld dat alle vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen en een aantal, meest

zeldzame planten, vissen, vlinders, libellen en overige ongewervelde soorten beschermd zijn.

In de praktijk betekent dit dat voor alle ruimtelijke ingrepen onderzocht moet worden of beschermde soorten worden verstoord en wat daarvan de gevolgen zijn. Afhankelijk van de categorie waarin de beschermde soorten vallen die bij een ingreep worden verstoord, kan de ingreep zonder verdere stappen worden uitgevoerd, moet ontheffing voor overtreding van de verboden worden aangevraagd of kan de ingreep niet plaatsvinden. Voor een nadere toelichting op de Flora- en faunawet en de beschermingscategorieën wordt verwezen naar bijlage II.

Natuurbeschermingswet

Wanneer door handelingen of werkzaamheden verbodsbepalingen van de Natuurbeschermingswet overtreden kunnen worden, is het noodzakelijk om hiervoor een vergunning aan te vragen. Om te bepalen of de ingreep negatieve effecten heeft op de waarden van een beschermd gebied, moet een zogenaamde Habitattoets uitgevoerd worden. In eerste instantie wordt een oriënterend onderzoek uitgevoerd, waarin bepaald wordt welke procedure vervolgens doorlopen moet worden. De uitkomst van deze oriëntatie wordt met de provincie kortgesloten. Hierna wordt besloten welke vervolgstappen nodig zijn. Hierbij zijn drie mogelijkheden:

- Geen negatief effect op waarden -> geen vergunning nodig
- Mogelijk een negatief effect, maar zeker geen significant negatief effect -> verslechterings- of verstoringstoets (lichte toets)
- Mogelijk significant negatief effect -> passende beoordeling (zwarte toets)

Indien een ingreep (significant) negatieve effecten heeft op de waarden van een beschermd gebied, moeten deze negatieve effecten zoveel mogelijk worden gemitigeerd en gecompenseerd. Voor de overige effecten kan onder voorwaarden een vergunning worden verleend.

Omdat de recreatiewoning en de locatie van het woonzorgcomplex in het Habitatrichtlijngebied Vecht en Beneden-Regge liggen en behoren tot het Beschermd Natuurmonument Stekkenkamp,

en de andere woningen hieraan grenzen, moeten de effecten van de ingrepen worden getoetst. In dit onderzoek

is de oriëntatiefase van de Habitattoets uitgevoerd. Hierbij is gekeken of de voorgenomen activiteit (significant) negatieve effecten kan hebben op het beschermde gebied. Daarbij is getoetst aan het aanwijzingsbesluit van het Beschermd Natuurmonument, aan de documenten voor de aanmelding van het Habitatrictlijngebied en aan het concept-gebiedendocument, dat is opgesteld voor het Natura 2000 gebied. Voor een nadere toelichting op de Natuurbeschermingswet wordt verwezen naar bijlage II.

Ecologische Hoofdstructuur

De vier locaties liggen binnen de bruto Ecologische Hoofdstructuur (EHS). In het Streekplan 2000+ is het ruimtelijk beleid voor de Provinciale EHS vastgesteld. Dit bestaat onder andere uit:

- het handhaven van de rust en het tegengaan van verstoring en versnippering door het weren van grootschalige nieuwe ontwikkelingen
- het opheffen van de bestaande barrièrewerking door infrastructuur en het autoluw maken van de bos- en natuurgebieden.
- het afstemmen van de water- en milieuomstandigheden op de natuurdoelen die voor het gebied zijn geformuleerd.

Volgens de Nota Ruimte zijn in de EHS geen plannen, projecten of handelingen toegestaan die de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Om te kunnen bepalen of de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied significant worden aangetast, moet hiernaar onderzoek worden verricht. Het gaat daarbij om geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde.

2.3 Ruimtelijke ingrepen

Beerzerweg 1

De woning wordt gesloopt. Er worden 2 woningen voor terug gebouwd. Deze zijn gesitueerd aan weerszijden van de huidige boerderij, in het grasland. De bomen aan de grenzen van het grasland blijven behouden.

Beerzerweg 3

De boerderij wordt intern verbouwd, waarbij in ieder geval (een aantal) deuren van de deel worden vervangen door ramen. De boerderij wordt verbouwd tot twee burgerwoningen. De oude melkschuur wordt grotendeels gesloopt en herbouwd haaks op de huidige schuur. De grote schuur op het erf wordt intern verbouwd. Hierin komen inpandige hotel-lodges. De rest van het erf en de bebouwing blijft in stand.

Beerzerweg 4

De recreatiewoning wordt geheel gesloopt. Er wordt een permanente woning voor teruggebouwd. Het bouwvlak voor deze woning is iets groter dan de huidige bebouwing, ongeveer 3 meter breder en dieper. Voor de herbouw worden voor zover bekend geen grote bomen gekapt, wel enkele struiken. De toegangsweg is reeds aanwezig en zal worden hersteld.

Woonzorgcomplex

Het woonzorgcomplex zal bestaan uit enkele gebouwen, gegroepeerd rondom te aanwezige bebouwing. Het grootste deel komt op het grasland, een deel komt in een gedeelte van de bosstrook. De toegang zal grotendeels via de bestaande toegang lopen.

Voor de versterking van het landgoedkarakter zijn enkele lanen opgenomen. Het woonzorgcomplex komt op de kruising van lanen. Een eerste schets van de ligging van de lanen is opgenomen in bijlage V.

3. METHODEN

3.1 Onderzoeksafbakening

Omdat de effecten van de voorgenomen werkzaamheden zich mogelijk niet tot de begrenzing van bouwvlakken beperken, is het onderzochte gebied ruimer begrensd. Ook de omgeving van de planlocaties zijn onderzocht.

Op basis van de aanwezige landschaps- en terreintypen in het studiegebied en de aard en omvang van de ingreep is gekozen om het onderzoek vooral te richten op gebouwbezonende fauna. Uiteraard zijn ook de overige beschermde soorten en soortgroepen bij het onderzoek betrokken. Het onderzoek bestaat uit een veldbezoek en een beperkte literatuurstudie.

3.2 Veldonderzoek

Het veldonderzoek is uitgevoerd middels een veldbezoek op 3 januari 2007. Op 10 augustus 2006 is in het kader van een andere ingreep ook een bezoek gebracht aan dit gebied. De waarnemingen van dat bezoek zijn meegenomen in dit onderzoek. De eigenaar van het terrein heeft tijdens beide veldbezoeken enige informatie verstrekt.

Het gebied is beoordeeld als potentieel leefgebied voor dieren en als groeiplaats voor planten. Door de gebiedskenmerken, zoals huidig gebruik, vegetatiesamenstelling en ligging ten opzichte van natuurgebieden te vergelijken met de eisen die beschermde planten en dieren stellen aan hun groeiplaats en leefgebied, kan hiervan een goede indruk worden verkregen. Vooral de minder algemene tot zeldzame, en daarmee vaak strikt beschermde soorten stellen meestal hoge eisen aan hun leefgebied. De kenmerken van het gebied geven een goede indicatie of deze soorten hier te verwachten zijn en daarmee of een volledig, inventariserend onderzoek nodig is.

Gezien de aard en omvang van het terrein en de ingreep was dit bezoek voldoende om een beeld

te krijgen van de (mogelijk) voorkomende beschermde soorten.

Voor het vaststellen en het determineren van planten- en diersoorten is gewerkt volgens de protocollen en voorwaarden zoals opgenomen in de 'Algehele ontheffing artikel 75, ten behoeve van inventarisaties van flora en fauna'. Dit zijn de door de PGO's (SOVON, RAVON etc.) geadviseerde en door het Ministerie van LNV goedgekeurde onderzoeks- en inventarisatiemethoden.

Flora

Tijdens het onderzoek is gekeken of in het plangebied beschermde soorten of potentiële groeiplaatsen van beschermde soorten aanwezig zijn. Daarnaast is een globale inventarisatie gedaan van de voorkomende soorten voor het verkrijgen van de aanwezige vegetatietypen.

Broedvogels en zoogdieren

Er is geen gerichte inventarisatie naar de aanwezige broedvogels en zoogdieren gedaan. De woningen en locaties zijn beoordeeld op de geschiktheid als verblijfplaats. Daarnaast is tijdens het veldbezoek naar sporen gezocht en gelet op aanwezige soorten. Bij een eenmalig veldbezoek in het winterseizoen worden weinig dieren waargenomen. Vaak is de aanwezigheid van dieren beter vast te stellen aan de hand van sporen. Hierbij valt te denken aan pootafdrukken (prenten), graafsporen, holen, uitwerpselen en prooiresten. Het type waarneming zegt vaak veel over de functie van het gebied voor die dieren, bijvoorbeeld foerageergebied of verblijfplaats.

Overige soorten

De soortgroepen amfibieën, reptielen, vissen, insecten en weekdieren zijn niet specifiek onderzocht aangezien niet verwacht wordt dat er vaste rust- of verblijfplaatsen zijn voor tabel 2 en 3 soorten uit deze categorieën. Voor deze soorten zijn in de bebouwing geen geschikte verblijfplaatsen.

3.3 Bronnen onderzoek

Naast de informatie die verkregen is door middel van de veldbezoeken, is gebruik gemaakt van verspreidingsgegevens van het Ecologisch Kenniscentrum van provincie Overijssel. Dit zijn gegevens uit eigen onderzoek en verkregen uit diverse (literatuur-)bronnen van derden. Deze gegevens zijn verzameld per vierkante kilometer en geven slechts een indicatie van de soortenrijkdom van het gebied. Deze gegevens zijn opgenomen in Bijlage IV. Naast deze gegevens is gebruikt gemaakt van het actuele overzicht van Het Natuurloket en van enkele gegevens verstrekt door de eigenaar van het terrein.

Deze gegevens zijn aanvullend op de gebiedsbeoordeling. Zo kan de aanwezigheid van een beschermde soort die blijkt uit de literatuur, aanleiding zijn om extra aandacht te besteden aan de beoordeling van de habitateisen van deze soort in het plangebied. Omgekeerd kan de vermoede aanwezigheid van een soort op basis van gebiedskenmerken worden geverifieerd aan de hand van de reeds bekende verspreidingsgegevens.

Overigens zal de afwezigheid van een bepaalde soort in de literatuur nooit aanleiding zijn om er zonder meer vanuit te gaan dat deze soort niet voorkomt. De gegevens zijn vaak globaal en bovendien reeds enige jaren oud.

4. INVENTARISATIE RESULTATEN

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldonderzoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit geraadpleegde bronnen. Per soortgroep wordt een beschrijving gegeven van de aangetroffen soorten. Tevens wordt aandacht besteed aan de te verwachten beschermde soorten. Paragraaf 4.6, 4.7 en 4.8 behandelen de kwalificerende habitattypen en soorten en overige te beschermen waarden van het Habitatrichtlijngebied.

4.2 Flora

Beerzerweg 1

Het grasland rondom de boerderij bestaat uit algemeen voorkomende soorten, waaronder diverse grassen, paardebloem en vogelmelk.

Beerzerweg 3

Achter de oude melkschuur groeien algemeen voorkomende soorten, waaronder diverse grassen. Het erf is verhard.

Beerzerweg 4

Rondom de recreatiewoning zijn ongeveer 15 jaar geleden diverse planten aangeplant, waaronder gele bonte dovenetel, parelgras en de beschermde soort kleine maagdenpalm. Het bos is een loofbos met diverse soorten, waaronder zomereik, hazelaar, beuk, gewone braam, wilde lijsterbes, rankende helmbloem en vingerhoedskruid. De aanwezigheid van hulst, gewone salomonszegel en dalkruid indiceert oud bos.

Woonzorgcomplex

Het grasland bestaat uit algemeen voorkomende soorten als gewoon duizendblad, smalle weegbree en paardebloem. Door het extensieve beheer is de aanwezigheid van bijzondere soorten niet uit te sluiten. In de bosstrook staan voornamelijk grote zomereiken, met ruwe berk en een enkele beuk. De ondergroei bestaat

voornamelijk uit braam met hazelaar, hulst en brede stekelvaren. Er is relatief veel dood hout aanwezig.

Binnen het kilometerhok (vierkante kilometer) rond de planlocaties zijn volgens de gegevens van de provincie in 1989 en 1993 vijf beschermde soorten waargenomen: dotterbloem, gewone vogelmelk, grasklokje (allen tabel 1), steenanjer en waterdrieblad (beide tabel 2).

Voor dotterbloem en waterdrieblad zijn binnen de locaties geen geschikte groeiplaats. Het grasland is een potentiële groeiplaats voor de overige drie soorten. Omdat het veldbezoek is uitgevoerd buiten het groeiseizoen, is niet uit te sluiten dat zij daar voorkomen. Nader onderzoek moet de af- of aanwezigheid aantonen.

4.3 Vogels

Bij de eigenaar zijn geen vilen bekend die in de woningen verblijven.

Beerzerweg 1

Bij de boerderij waren geen sporen aanwezig van nestplaatsen. Het grasland rond de boerderij is te besloten om geschikt te zijn als broedgebied voor weidevogels. Enkele algemeen voorkomende soorten zullen er foerageren, zoals merel en spreeuw. De opgaande begroeiing aan weerszijden biedt enkele geschikte broedplaatsen aan diverse algemeen voorkomende soorten.

Bij Beerzerweg 3 zitten aan de daklijst van de boerderij nesten van huiszwaluw (Rode lijst). Mogelijk broeden gebouwbezonende soorten als huismus, ringmus (beide rode lijst) of zwarte raodstaart onder de dakpannen van de schuren. Verder zijn geen geschikte broedplaatsen aanwezig.

Beerzerweg 4

In de vrijstaande garage vlak bij de recreatiewoning heeft bosuil gebroed. In het bos

zijn diverse algemeen voorkomende soorten waargenomen, zoals koolmees, winterkoning en merel. Tijdens het veldbezoek in 2006 is een groene specht (Rode lijst) waargenomen. Door de aanwezigheid van dode bomen en de afwisseling in begroeiingstypen, is het bos gebied rijk aan vogels, ook die van oud bos.

Woonzorgcomplex

Het grasland is te besloten om geschikt broedbiotoop te vormen voor weidevogels. In de bosstrook zijn diverse soorten waargenomen, waaronder merel, koolmees en winterkoning. Ook zijn foerageersporen aanwezig van spechten. Door de aanwezigheid van relatief veel dood hout, vormt de strook een geschikt (broed)biotoop voor diverse vogels. Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten of nestholtes waargenomen.

De provincie heeft geen systematisch onderzoek gedaan naar aanwezige vogelsoorten.

4.4 Zoogdieren

Beerzerweg 1

Volgens de bewoners van het pand zijn geen verblijfplaatsen van dieren aanwezig. Door de aanwezigheid van spouwmuur is de boerderij een potentiële verblijfplaats van gebouwbewonende vleermuizen (allen tabel 3). Tijdens het veldbezoek zijn geen soorten waargenomen. In het gras rondom de boerderij is veldmuis (tabel 1) te verwachten.

Beerzerweg 3

Bij de eigenaar zijn geen waarnemingen bekend van verblijfplaatsen van dieren in de gebouwen. De spouwmuur van het woongedeelte vormt een potentiële verblijfplaats voor vleermuizen (tabel 3). Tijdens het veldbezoek zijn vlakbij de boerderij sporen waargenomen van konijn (tabel 1). Behalve huisspitsmuis (tabel 1) en vleermuizen zijn geen beschermde soorten te verwachten.

Beerzerweg 4

Ook hier zijn geen waarnemingen bekend. In het bos rond de woning zijn in 2006 sporen van konijn, ree en diverse muizen waargenomen, waarschijnlijk bosmuis en rase woelmuis. Verder zijn diverse algemeen voorkomende zoogdieren te verwachten, waaronder egel, gewone

bosspitsmuis, wezel en hermelijn. De woning vormt een potentiële zomerverblijfplaats van vleermuizen.

Woonzorgcomplex

Tijdens het veldbezoek zijn in het bouwvlak voor het complex geen zoogdieren waargenomen, wel sporen van konijn. In het grasland zijn veldmuis en mol te verwachten. In de bosstrook leven waarschijnlijk dezelfde soorten als in het bos. De strook kan een vlieg- of jachtroute vormen voor vleermuizen.

In het kilometerhok rond het plangebied zijn gewone en ruige dwergvleermuis en franjestaart waargenomen, zie bijlage IV. Nader onderzoek moet aantonen of deze, of andere vleermuissoorten verblijfplaatsen hebben in de bestaande woningen.

4.5 Overige soorten

Er zijn geen sporen gevonden van andere beschermde soorten. De provincie heeft binnen het kilometerhok waarnemingen van kleine modderkruiper. De ingrepen hebben geen effect op waterhoudende elementen en daarmee niet op het leefgebied van deze soort of die van andere watergebonden soorten. Mogelijk overwinteren enkele algemeen voorkomende amfibieën in vochtige ruimtes van de woningen, die zich voortplanten in watergangen in de omgeving: gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander. De minder algemeen voorkomende soorten zijn kritischer ten aanzien van hun voortplantingsbiotoop en zijn niet in de directe omgeving van de locaties. Voor de beschermde reptielen, vissen, insecten en weekdieren ontbreekt op de locaties geschikt leefgebied. Bij de ingrepen worden voor deze soorten geen vaste verblijfplaatsen, voortplantingsplaatsen of belangrijke foerageergebieden verstoord.

4.6 Beschermde Habitattypen

Het Habitatrichtlijn Vecht en Beneden-Regge is aangewezen voor de habitattypen in tabel 1. De begrenzing van het gebied is aangegeven in bijlage III.

Tabel 1: Habitattypen waarvoor het Habitatrichtlijngebied Vecht en Beneden-Regge is

Code habitatype	Naam habitatype
2310	Psammofiele heide met <i>Calluna</i> en <i>Genista</i>
2330	Open grasland met <i>Corynephorus</i> - en <i>Agrostis</i> -soorten op landduinen
4010	Noord-Atlantische vochtige heide met <i>Erica tetralix</i>
4030	Droge Europese heide
5130	<i>Juniperus communis</i> -formaties in heide of kalkgrasland
6230	Soortenrijke heischrale graslanden, op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)*
6430	Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpine zones
7150	Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het <i>Rhynchosporion</i>
9190	Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met <i>Quercus robur</i>
91E0	Alluviale bossen met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)*

aangewezen.

* Prioritaire soorten en/of habitattypen volgens de Habitatrichtlijn; voor deze soorten en/of habitattypen gelden iets andere criteria bij de selectie van Natura 2000-gebieden en een zwaarder beschermingsregime onder de Natuurbeschermingswet en/of de Flora- en faunawet.

In het concept-gebiedendocument, wordt voorgesteld het habitatype zure vennen (H3160) hieraan toe te voegen. Ook is in het concept-gebiedendocument het habitatype stroomdalgraslanden (H6120) opgenomen. Geen van deze habitattypen is op of in de directe omgeving van de locaties aanwezig.

4.7 Beschermde Habitatsoorten

De soorten waarvoor het Habitatrichtlijngebied Vecht en Beneden-Regge is aangewezen staan in tabel 2. Van deze soorten kan alleen meervleermuis in de buurt van de locaties voorkomen. Deze foerageert in het plangebied en in het Vechtgebied. De spouwmuur van Beerzerweg 1 en 3 en de Beerzerweg 4 vormen potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen. Ook meervleermuis kan in de woningen een verblijfplaats hebben. De bosstrook in het grasland kan een vlieg- of jachtroute zijn.

Tabel 2: Habitatsoorten waarvoor het Habitatrichtlijngebied Vecht en Beneden-Regge is aangewezen.

Code habitatype	Naam habitatype
1134	Bittervoorn
1145	Grote modderkruiper
1149	Kleine modderkruiper
1163	Rivierdonderpad
1166	Kamsalamander
1318	Meervleermuis

4.8 Waarden Beschermd Natuurmonument en EHS

Voor het Beschermd Natuurmonument en de EHS zijn geen specifieke habitats of soorten aangewezen. Het gaat in deze twee beschermingscategorieën om 'wezenlijke kenmerken of waarden' van het gebied. Dit betreft niet alleen flora en fauna, maar ook aspecten als rust, stilte, donkerte, landschap, afwisseling en samenhang van milieus.

5. TOETSING AAN DE FLORA- EN FAUNAWET

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de waarnemingen geanalyseerd en wordt gekeken of effecten te verwachten zijn op de aangetroffen soorten. Per soortgroep wordt een beschrijving gegeven van de effecten op de beschermde soorten, aangevuld met eventuele maatregelen voor mitigatie en/of compensatie.

Omdat op het moment van schrijven niet exact bekend is welke ingrepen op welke plaats zullen worden gedaan voor de realisatie van de lanen (bijvoorbeeld kap van bomen), kan geen gedetailleerde effect bepaling worden gemaakt voor de realisatie van de lanen. Aan het einde van het hoofdstuk wordt een globale inschatting gemaakt.

5.2 Flora

Verwachte effecten

Er is één beschermde soort aangetroffen tijdens het veldbezoek: kleine maagdenpalm bij Beerzerweg 4. De groeiplaatsen van kleine maagdenpalm zullen worden vergraven. Omdat het in dit geval om aangeplante exemplaren gaat, is de Flora- en faunawet niet van toepassing. Bovendien is het een soort die in tabel 1 van de Flora- en faunawet staat. In het grasland binnen het bouwvlak voor de het woonzorgcomplex kunnen de beschermde soorten gewone vogelmelk, grasklokje (beide tabel 1) en steenanjer (tabel 2) voorkomen. Gezien het tijdstip waarop het onderzoek is uitgevoerd, is daarover geen zekerheid te geven. Binnen de bouwvlakken van Beerzerweg 1 en 3 zijn geen beschermde of bijzondere soorten aanwezig.

Mitigatie

Met het oog op de zorgplicht wordt aanbevolen om met zo klein mogelijk materieel te werken, zodat schade aan de bestaande vegetatie zo veel mogelijk wordt beperkt. Voor de bosstrook en het

bos geldt wordt aanbevolen zoveel mogelijk bomen en vegetatie te behouden.

5.3 Vogels

Verwachte effecten

Beerzerweg 1

Bij de bouw van de woningen gaat foerageergebied verloren, maar dit heeft geen effect op de populaties. De nieuwe tuinen zullen voor diverse soorten nieuwe foerageergebieden vormen.

Beerzerweg 3

Als bij de verbouwing van de boerderij werkzaamheden aan de daklijsten worden uitgevoerd, worden nesten van huiszwaluw (Rode lijst) vernietigd. Bij de sloop van de schuren kunnen nestplaatsen van gebouwbewonende soorten als huismus, ringmus (beide Rode lijst) worden vernietigd. De soorten kunnen in de directe omgeving (op het erf) nieuwe nestlocaties vinden. Daarom is geen negatief effect op de populatie te verwachten.

Beerzerweg 4

Voor de bouw van de woning worden waarschijnlijk geen broedterritoria vernietigd.

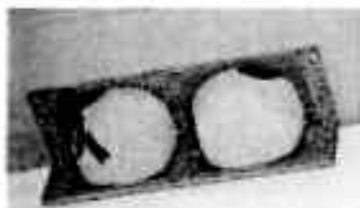
Woonzorgcomplex

Door de kap van bomen in de bosstrook en de bouw van het complex worden enkele broedterritoria vernietigd. Dit betreft algemeen voorkomende soorten. De werkzaamheden kunnen vogels verstoren die in de omgeving broeden.

Mitigatie

Huiszwaluw kan op het erf of aan de nieuwe daklijsten nieuwe nesten bouwen, maar doet dit bij voorkeur op plaatsen waar reeds nesten aanwezig zijn. Het eventueel verwijderen van de nesten moet buiten het broedseizoen gebeuren. Behoud van de nesten heeft de voorkeur. Als de

vogels tijdens het broedseizoen niet aan de daklijst kunnen nestelen, kan elders op het erf een kunstnest worden opgehangen. Ook na eventuele vervanging van de daklijsten kunnen nieuwe nesten aan de daklijst worden gehangen, zie figuur 7.

Figuur 7. Kunstnesten voor huiszwaluw

Hetzelfde geldt voor huismus en ringmus. De sloop van de oude melkschuur moet buiten het broedseizoen. Op de nieuwe schuur kunnen dan voorzieningen voor mussen worden aangebracht, zie figuur 8.

Figuur 8. Mussendakpan

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op beschadiging of verstoring van vaste rust- of verblijfplaatsen. Voor schadelijke werkzaamheden in het broedseizoen wordt geen ontheffing verleend, omdat het uitvoeren van de werkzaamheden buiten het broedseizoen over het algemeen een goed alternatief vormt. Wanneer werkzaamheden uitgevoerd worden buiten het broedseizoen hoeft voor vogels geen ontheffing aangevraagd te worden. Door de aanwezigheid van bosuil bij Beerzerweg 5 en het woonzorgcomplex, zijn hier waarschijnlijk van 1 februari t/m 15 juli broedende vogels aanwezig.

5.4 Zoogdieren

Verwachte effecten

Bij de bouw van de woningen aan Beerzerweg 1, de schuur bij Beerzerweg 3 en het woonzorgcomplex zullen verblijfplaatsen van veldmuis worden verstoord worden. De werkzaamheden bij Beerzerweg 4 en in de bosstrook bij het woonzorgcomplex verstoren verblijfplaatsen van bosmuis, gewone bosspitsmuis en rosse woelmuis. Ook ree, egel, konijn en mogelijk wezel of hermelijn verstoord worden. Dit leidt voor geen van de soorten tot effecten op de populatie. Het betreft soorten uit tabel 1.

Bij de sloop van Beerzerweg 1 en 4 kunnen verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen worden vernietigd. Nader onderzoek moet aantonen of dit het geval is en wat daarvan de gevolgen zijn. Aangenomen wordt dat het voor vleermuizen geschikte gedeelte van Beerzerweg 3, met spouwmuren, niet wordt verbouwd. Daardoor zijn geen effecten te verwachten. Alle vleermuizen staan in tabel 3.

Mitigatie

Met het oog op de zorgplicht wordt aanbevolen om met zo klein mogelijk materieel te werken, zodat zo weinig mogelijk verblijfplaatsen worden vernietigd.

5.5 Amfibieën

Verwachte effecten

Bij de sloop van de woningen kunnen overwinteringsplaatsen van enkele algemeen voorkomende soorten vernietigd worden en mogelijk exemplaren gedood. Alle drie de te verwachten soorten komen algemeen voor en zijn opgenomen in tabel 1 van de Flora- en faunawet. Er zijn geen negatieve effecten te verwachten op de gunstige staat van instandhouding van de soorten, omdat in de omgeving veel alternatief habitat aanwezig is. Het heeft de voorkeur om de gebouwen buiten het winterslaapseizoen (dat loopt van oktober t/m februari) te slopen.

5.6 Overige soorten

Er zijn geen effecten te verwachten op de overige beschermde soorten, aangezien deze niet aanwezig zijn in of vlak bij de locaties.

5.7 Realisatie lanen

Voor de realisatie van de lanen kunnen bomen worden gekapt. Aangezien in het bos en de bosstrook oude en dode bomen staan, kunnen daarbij verblijfplaatsen van spechten, uilen en/of vleermuizen (tabel 3) worden vernietigd. De lanen kunnen voor aanwezige vleermuizen aantrekkelijk vlieg- en jachtroutes gaan vormen. Afhankelijk van de ligging kunnen ook groeiplaatsen van steenanjer (tabel 2), gewone vogelmelk en/of grasklokje worden vergraven. Er zullen ook verblijfplaatsen van diverse algemeen voorkomende zoogdieren en amfibieën worden vernietigd. Afhankelijk van de locatie kunnen dit soorten zijn als konijn, rosse woelmuis, gewone pad en bruine kikker. Dit zijn allen tabel 1 soorten.

Bij aanwezigheid van verblijfplaatsen van tabel 2 of 3 soorten, zullen deze plaatsen worden ontzien bij de realisatie van de lanen.

6. TOETSING AAN DE NATUURBESCHERMINGSWET EN EHS

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt het beschermde gebied beschreven en wordt gekeken of effecten te verwachten zijn op de volgens de Natuurbeschermingswet, het Streekplan en Nota Ruimte beschermde waarden.

6.2 Beschrijving beschermd gebied

De woningen ten noorden van de Beerzerweg (Beerzerweg 4 en het woonzorgcomplex) liggen in het Habitatrichtlijngebied Vecht en Beneden-Regge en het Beschermd Natuurmonument Stekkenkamp, zie bijlage III. Sinds de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet per 1 oktober 2005, heeft het Habitatrichtlijngebied de status van Natura 2000-gebied gekregen. Hieronder valt ook het Beschermd Natuurmonument, waar de twee gebieden overlappen.

Het gebied Vecht en Beneden-Regge bestaat uit het rivierengebied en hogere zandgronden. Het stroomdal van de rivieren is reliëfrijk en er komen bijzondere vegetaties voor. De hogere gronden bestaan uit stuif- en dekzanden, beplant met naaldbomen. Er zijn een aantal zure vennen met zeldzame vegetatie. Vooral het terugbrengen van de dynamiek van de rivier biedt veel kansen voor natuurontwikkeling.

De waarde van het Beschermd Natuurmonument Stekkenkamp ligt in de afwisseling van milieus, de aanwezigheid van kwel en het oude cultuurlandschap, bestaande uit kenmerkende elementen van een rivierdal, essen en opgaande begroeiing. Hierdoor zijn milieuomstandigheden ontstaan waarin bijzondere planten, broedvogels, reptielen, amfibieën, dagvlinders en libellen zich hebben kunnen vestigen.

6.3 Beschermde habitattypen

Geen van de kwalificerende vegetatietypen (zie 4.6) komt voor binnen de bouwvlakken. De werkzaamheden hebben geen invloed op de omstandigheden waaronder de te beschermen vegetaties groeien, zoals kwel, voedselrijkdom en kalkgehalte. Het beschermde gebied rondom de planlocaties is nu niet toegankelijk voor recreanten. Aangenomen wordt dat daarin geen veranderingen optreden. Het is daardoor niet te verwachten dat de beschermde habitats elders in het beschermde gebied negatief effect zullen ondervinden van recreatie.

Op bijlage I staat aangegeven dat enkele lanen doorlopen tot in de uiterwaarden. Daarbij zouden beschermde habitattypen kunnen worden aangetast. De lanen zullen echter niet verder worden getrokken dan de bosrand. Daarbij worden geen beschermde habitats aangetast.

6.4 Beschermde soorten

Van de kwalificerende soorten kan alleen meervleermuis rond de planlocaties voorkomen en er mogelijk een verblijfplaats hebben. Zoals in hoofdstuk 5 beschreven, kan de aanwezigheid van een verblijfplaats van vleermuizen in de bestaande gebouwen niet worden uitgesloten. De ingreep zal de leefgebieden van de vissen en de kamsalamander niet beïnvloeden. Ook andere bijzondere soorten zullen niet worden verstoord, zie hoofdstuk 5. Aangenomen wordt dat de recreatie niet zal toenemen.

Bij realisatie van de lanen worden waarschijnlijk geen verblijfplaatsen van kwalificerende soorten vernietigd. De lanen structuur kan door meervleermuis gebruikt worden voor jacht en oriëntatie.

6.5 Overige te beschermen waarden

De verbouwing van de woningen heeft geen invloed op de overige kenmerkende en te

beschermen waarden van het gebied. De bouw van twee woningen bij Beerzerweg 1 ligt buiten het beschermde gebied en vormt geen claim in het gebied. Bij Beerzerweg 3 en 4 wordt het bouwvlak slechts weinig groter of anders. Dit leidt niet tot een significante aantasting van de waarden. Aangenomen wordt dat de toegang tot het beschermde gebied niet verandert. Het veranderde gebruik van Beerzerweg 1 en 3 zal daardoor geen effect hebben op het beschermde gebied. De permanente bewoning van Beerzerweg 4 levert een intensiever gebruik op. Het herstel van de toegangsweg heeft geen negatieve effecten. Dit is van invloed op de rust in het gebied. Deze verstoring is beperkt tot de toegangsweg en de directe omgeving van de woning.

De bouw van het woonzorgcomplex verandert het uiterlijk van een deel van het landgoed. De samenhang en afwisseling tussen milieus vermindert binnen het bouwvlak. Dit effect is lokaal. Het grasland wordt begrensd door een bos, een houtwal en woningen. Het zicht op het complex vanuit de rest van het Beschermd Natuurgebied is daardoor beperkt. Door de bewoning en het daarmee samenhangende verkeer zal de rust in het gebied afnemen. De initiatiefnemers zijn voornemens om privaot rechtelijk vast te leggen dat de toegankelijkheid van het beschermde gebied niet verandert. De recreatie van de toekomstige bewoners van het complex zal daardoor beperkt zijn tot de directe omgeving van het complex. Hierdoor blijft de verstoring van de rust waarschijnlijk beperkt tot het gebied direct rondom het complex.

Bij realisatie van de lanen zoals aangegeven op bijlage V, verandert het landschap van het beschermde gebied. Dit is een effect wat buiten het landgoed niet of weinig zichtbaar zal zijn.

7. CONCLUSIES EN ADVIES

7.1 Flora- en faunawet

Uit de resultaten en de analyse wordt geconcludeerd dat nader onderzoek moet aantonen of in Beerzerweg 1 en 4 verblijfplaatsen van vleermuizen zijn, of de bosstrook een belangrijke vlieg- of jachtroute is voor vleermuizen en of in het grasland waar het woonzorgcomplex is gepland steenanjer groeit.

Voor verstoring van de aanwezige overige beschermde soorten geldt een landelijke vrijstelling, met uitzondering van vogels. De instandhouding van de populaties van de overige soorten komt door de geplande ingrepen en wijzigingen niet in gevaar. De zorgplicht blijft, ongeacht de status van de soorten, wel van kracht. Bij de werkzaamheden kunnen broedende vogels worden verstoord. Voor de vogels geldt dat verstoring niet mag in het broedseizoen. De verstorende werkzaamheden moeten daarom buiten het broedseizoen starten en continu worden uitgevoerd. In tabel 3 zijn de resultaten van het onderzoek kort samengevat.

Bij nadere detaillering van de lanen structuur moet onderzocht worden of verblijfplaatsen van spechten, uilen en/of vleermuizen worden vernietigd en groeiplaatsen van steenanjer aangetast.

Als mitigatiemaatregelen moet rekening gehouden worden met de periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden. Hierdoor kan de ecologische schade beperkt blijven. Rekening houdend met alle aanwezige soorten kunnen de

werkzaamheden het beste starten in de periode juli t/m september.

7.2 Natuurbeschermingswet en EHS

De beschermde habitattypen worden niet verstoord. Daarbij wordt aangenomen dat de toegang van het terrein en daarmee de recreatie niet verandert. Nader onderzoek moet de af- of aanwezigheid van verblijfplaatsen van meervleermuis aantonen. De overige kwalificerende soorten zullen geen effect ondervinden.

Door de permanente bewoning van Beerzerweg 4 zal lokaal een verstoring van de rust en stilte optreden. Ook de realisatie en bewoning van het woonzorgcomplex leidt lokaal tot verandering van het landschap, vermindering van de samenhang van milieu, de rust en stilte. De realisatie van de lanen kan een negatief effect hebben op meervleermuis.

7.3 Tot slot

Omdat de inventarisatie een momentopname betreft, kan het zijn dat in de periode tussen de inventarisatie en de daadwerkelijke werkzaamheden, beschermde soorten (anders) gebruik gaan maken van het plangebied. Indien het nieuwe soorten uit tabel 2 of 3 van de Flora- en faunawet betreft, zal mogelijk alsnog een ontheffing aangevraagd moeten worden voor deze nieuwe soorten.

Tabel 3. Overzicht resultaten Flora- en faunawet

	beschermde soorten	onthefing aanvragen	compensatie mitigatie	Vervolgstappen
Flora	Mogelijk tabel 2 (steenroos)			nader onderzoek
Vogels	tabel 2	nee, mits		werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen bij verwijderen van nesten huiszwaluw, kunstnesten plaatsen
Zoogdieren	Mogelijk tabel 3 (vleermuizen)			nader onderzoek
Amfibieën	tabel 1	nee	nvt	

LITERATUUR

Beusekom, R. van, P. Huigen, F. Hustings, K. de Pater & J. Thissen, 2005. *Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels*. Tirion Uitgevers BV. Vogelbescherming Nederland en SOVON Vogelonderzoek Nederland.

Bode, A.D., Dijkstra, A.J., Hoekstra, B., Hoeve, R., Zollinger, R., Bureau Natuurbalans/Limes Divergens, 1999. *De zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren*. Waanders Uitgevers, Zwolle.

Lange, R., P. Twisk, A. van Winden, A. van Diepenbeek, 1994. *Zoogdieren van West-Europa*, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Limpens, H. K., Mosterd & W. Bongers, 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie*, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1993. *Aanwijzingsbesluit Beschermd Natuurmonument Stekkenkamp*

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, *Aanmelding Habitatrichtlijngebied Vecht en Beneden-Regge*

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004. *Besluit Rode Lijsten flora en fauna*.

Gebruikte websites:

www.minlnv.nl

www.natuurloket.nl

Gegevens:

Provincie Overijssel, eenheid LNL

BIJLAGE I: BESTEMMINGSPANKAART

BESTEMMINGEN

A AGRIARISCH

A-BB AGRIARISCH - BOUWBLOK

BO BOG

O ORDEN

NATUUR

WA WATER

W WONEN

DBBELBESTEMING

WATERSTAATSDOELEN

AANSLUITINGEN

bebouwing

toegankbare woonruimte

technisch

historisch (niet aan te nemen)

monument (V&A)

recreatieve bebouwing

recreatiegebied

architectonisch monument

VERKLARING

aanbouwgebied

aanbouw

bestemmingsgebied

stadsbestemmingsgebied

landbouw en topografische gegevens

plangrens

GEMEENTE OMMEN

bestemmingsplan Landgoed De Steekenkamp

tek. nr. P-2006/001 1 december 2006

postbus 1158 - 8001 BJ Zwolle - tel. 038 4216000

schaal 1:5.000
stadsbestemmingsplan
landbouw en topografische gegevens

BIJLAGE II: WETGEVING

Flora- en faunawet

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuureggeving (Natura 2000). De wet vervangt de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden.

Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van de bruine rat, de zwarte rat en de huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten

- die van nature in Nederland voorkomen en
- die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden of
- mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet, ligt bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De lichte toets geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De uitgebreide toets geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het *'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen'*, ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven en indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Alle vogels in Nederland zijn gelijk beschermd, conform de Vogelrichtlijn. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waarvoor nesten of vaste- rust en verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Voor werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven genoemd geldt een vrijstelling, indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Natuurbeschermingswet

Nieuwe wet

Per 1 oktober 2005 is de nieuwe Natuurbeschermingswet 1998 (hierna kortweg Nb-wet genoemd) in werking getreden. In deze wet is de gebiedsbescherming van de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn verwerkt. Beide richtlijnen beschermen zowel planten- en diersoorten als hun leefgebieden en natuurlijke habitats. De Flora- en Faunawet regelt de soortbescherming uit beide richtlijnen, de gebiedsbescherming is nu geregeld in de Nb-wet. De natuurgebieden waarbinnen de beschermde habitats en leefgebieden liggen, worden Natura 2000-gebieden genoemd.

Naast de bescherming van de Natura 2000-gebieden regelt de Nb-wet ook de bescherming van de landelijk aangewezen Natuurmonumenten. In de Nb-wet is ook een algemene zorgplicht opgenomen. Deze houdt in dat iedereen verplicht is schade aan de waarden van Natura 2000-gebieden te voorkomen. Dat betekent dat mogelijke schade actief voorkomen, beperkt of verzacht moet worden. Voor onvermijdelijke schade is men vervolgens verplicht een vergunning aan te vragen.

De Habitattoets

Door uw werkzaamheden, project of plan kunnen verbodsbepalingen uit de Nb-wet overtreden worden. Dit kan zijn omdat het plangebied in een Natura 2000-gebied ligt. Maar ook activiteiten buiten een beschermd gebied kunnen invloed (negatief of positief) hebben op het duurzaam voortbestaan van de beschermde waarden. Dit is de zogenaamde externe werking. Als initiatiefnemer van een activiteit moet u de mogelijke effecten van uw project (laten) onderzoeken en maatregelen nemen om schade te voorkomen. Hiervoor is de Habitattoets ontwikkeld. In de volgende alinea's wordt de Habitattoets uitgelegd.

Uitkomst van de Habitattoets kan zijn dat een vergunning voor de activiteit of ingreep nodig is. Het bevoegd gezag voor het verlenen van een vergunning in het kader van de Nb-wet is in de meeste gevallen Gedeputeerde Staten van de provincie waarin het gebied ligt.

Oriëntatiefase of Voortoets

Als eerste stap is een oriëntatie op de specifieke omstandigheden belangrijk. De hoofdvraag die in deze fase beantwoord moet worden is 'is er kans op een negatief effect?'. In deze fase is ook onderzoek nodig naar cumulatie van effecten door andere plannen of projecten. De uitkomsten van de oriëntatiefase bepalen welke vervolgstappen gezet moeten worden. De conclusies uit deze zogenaamde 'Voortoets' moeten met de provincie worden besproken. De volgende stappen zijn hieronder toegelicht.

Geen vergunning nodig

Een vergunning is niet nodig wanneer de activiteit de waarden met zekerheid niet aantast, of wanneer de activiteit is opgenomen in een (door LNV goedgekeurd) Natura 2000 Beheerplan of als de activiteit eerder is beoordeeld en er geen wijzigingen zijn aangebracht.

Verslechterings- en verstoringstoets

Wanneer een activiteit wel negatieve gevolgen zal (kunnen) hebben die echter zeker niet significant zijn, kan ontstaan worden met de Verslechterings- en verstoringstoets. Bij deze toets wordt nagegaan of de voorgenomen activiteiten effecten hebben op de aangewezen habitats en soorten, en zo ja om welke effecten (zowel negatieve als positieve) het gaat en in welke mate deze optreden en elkaar beïnvloeden. Hierbij hoeft geen rekening te worden gehouden met cumulatieve effecten. Tevens moet ook in beeld gebracht worden welke verzachtende (mitigerende) maatregelen de initiatiefnemer neemt om negatieve gevolgen tegen te gaan. In deze situatie moet sowieso een vergunning worden aangevraagd. De provincie beoordeelt de Verstoring- en Verslechteringsstoets en verleent vervolgens wel of geen vergunning, eventueel met aanvullende voorwaarden.

Passende beoordeling

Indien er mogelijk of zeker significante effecten van de voorgenomen activiteiten op de waarden van het beschermde gebied kunnen optreden, is de zogeheten Passende beoordeling nodig. Een effect is significant als de instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied (dat wil zeggen het duurzaam voortbestaan van de natuurwaarden in het Natura 2000 gebied) in gevaar komen. Hierbij moeten ook de effecten van andere plannen, projecten of handelingen worden betrokken, zodat de gezamenlijke (cumulatieve) effecten daarvan beoordeeld kunnen worden. Mogelijke negatieve effecten moeten voorkomen, of verzacht worden door gerichte maatregelen, die ook in de Passende Beoordeling beschreven moeten worden. In deze situatie moet ook sowieso een vergunning worden aangevraagd. De provincie beoordeelt de Passende Beoordeling en verleent vervolgens wel of geen vergunning, eventueel onder voorschriften of beperkingen.

En verder ...

- Vaak zijn in het kader van een handeling, project of plan ook andere ontheffingen of vergunningen nodig, zoals in het kader van de Flora- en faunawet, milieuwetten en ruimtelijke ordening. De initiatiefnemer kan schriftelijk aan het bevoegd gezag om coördinatie van besluitvorming verzoeken.
- (Staats)natuurmonumenten of delen daarvan die binnen de begrenzing van een Natura 2000-gebied vallen, vallen vanaf 1 oktober 2005 onder het beschermingsregime van het betreffende Natura 2000-gebied. Gebieden of delen daarvan die daarbuiten vallen, zijn als Beschermd natuurmonument onder de Nb-wet beschermd. De toets voor deze gebieden is op onderdelen anders dan hierboven voor Natura 2000-gebieden is beschreven.
- Voor alle Natura 2000-gebieden moeten verplicht Natura 2000 Beheersplannen opgesteld worden. Hierin worden diverse zaken vastgelegd, zoals het bestaande en verwachte gebruik van het gebied en de wijze van instandhouding van de beschermde habitats, leefgebieden en soorten.

Voor meer informatie over de Natuurbeschermingswet 1998 of andere 'groene wetgeving' kunt u terecht op de website van het Ministerie van LNV www.minlnv.nl/natuurwetgeving.

BIJLAGE III: GEBIEDENDOCUMENT EN KAART NATURA 2000GEBIED VECHT EN BENEDEN-REGGE

Natura 2000 gebied 39 – Vecht- en Beneden-Reggegebied

Kenschets

Natura 2000 Landschap: Rivierengebied en Hogere zandgronden

Status: Habitatrichtlijn

Site code: NL9801017

Beschermd natuurmonument: Stekkenkamp BN, Junner en Arriër Koeland BN, Karshoek BN

Beheerder: Natuurmonumenten, Overijssels Landschap, Staatsbosbeheer,

Rijkswaterstaat, particulieren

Provincie: Overijssel

Gemeente: Dalfsen, Hardenberg, Ommen, Twenteland

Oppervlakte: 4.068 ha

Gebiedsbeschrijving

Het gebied Vecht en beneden Regge ligt in twee zeer verschillende landschappen: het rivierengebied (Vecht en Beneden Regge) en in de hogere zandgronden; Boswachterij Ommen, het landgoed Eerde en, aan de westzijde van de Regge, de Archemer- en Lemelerberg. De bodem is van oorsprong zuur en voedselarm.

De Overijsselse vecht is een zandrivier, het is een kleine rivier waarin veel transport van zand plaatsvindt door erosie en sedimentatie. Dergelijke rivieren zijn in midden europa vrij algemeen, maar zeldzaam in het Atlantische gebied. De rivier is hier niet bedijkt en is reliëfrijk rivierduinen, hoge oeverwallen en oude meanders. De bodem langs bestaat uit ijzerrijke, kalkhoudende rivierzanden met plaatselijk een kleidek. In het rivierdal komen jeneverbesstruwelen en stroomdalgraslanden met zwolse anjer voor. De rivier is rechtgetrokken, onder andere bij de koelanden van Junne en Arrian, er zijn stuwen aangebracht en het zomerbed is verbreed. Inundaties met rivierwater zijn daardoor afgenomen evenals de nieuwe zandafzettingen.

De hogere gronden ten oosten van de Regge bestaan uit stuif- en dekzanden, beplant met naaldbomen met daarin een aantal natte vennen. Hier komen de laatste goede voorbeelden van zure vennen voor met zeldzaamheden als veenbloembies. De Archemer en Lemelerberg bestaan uit gestuwde rivierzanden en dekzanden. Hier komt droge heiden en jeneverbesstruweel voor.

Begrenzing (zie kaart)

Het gebied biedt kansen voor herstel van rivierbegeleidende natuur met name stroomdalgraslanden, vochtige alluviale bossen, ruigten en zomen. Daarvoor is het terugbrengen van rivierdynamiek (sedimentatie) noodzakelijk. Voor stroomdalgraslanden liggen de beste mogelijkheden op rivierduinen ten zuiden van Oudleusen ten noordwesten van Vilsteren en bij Diffelen. Dit betreft nieuwe natuur die deels door SBB al is verworven (enkele 100den ha). Deze mogelijke uitbreiding is nog niet op de kaart begrensd.

Aanvullende tekst t.o.v. concept-Natura 2000 doelendocument – hoofddocument p. 79.

Ten westen van Besthmen is de begrenzing rond het bungalowpark gelegd op een pad (klein stuk eraf) en de begrenzing op de Besthmenerberg iets uitgebreid. Tevens in de zijde van de rivier met rivierduintjes ten zuiden van het Junner Koeland in het gebied opgenomen. Verder een aantal technische aanpassingen (o.a. gelet op begrenzing natuurmonumenten). De herstelkansen voor

rivierbegeleidende natuur zoals stroomdalgrasland buiten het begrensde gebied worden laag ingeschat omdat er weinig mogelijkheden bestaan om de noodzakelijke rivierdynamiek terug te brengen.

Het gebied omvat drie beschermde natuurmonumenten: Junner en Arrier Koeland, Stekkenkamp en Karshoek. Het zuidelijk deel van Stekkenkamp (cultuurlandschap zonder habitatwaarden) blijft buiten het Natura 2000 gebied gelegen.

Natura 2000 database

Habitattypen

Code Habitatype

H2310 Stufzandheiden met struikhei
H2330 Zandverstuivingen
H4010 Vochtige heiden
H4030 Droge heiden
H5130 Jeneverbesstruwelen
H6120 Stroomdalgraslanden
H6230 Heischrale graslanden
H6430 Ruigten en zomen
H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen
H9190 Oude eikenbossen
H91E0 Vochtige alluviale bossen

Habitatrichtlijnsoorten

Soortnr Soort

H1134 Bittervoorn
H1145 Grote modderkruiper
H1149 Kleine modderkruiper
H1163 Rivierdonderpad
H1166 Kamsalamander
H1318 Meervleermuis

Voorstel voor het aanvullen van de database:

H3160 Zure vennen

Kernopgaven

3.11 Vissen en amfibieën: Laagdynamische wateren voor grote modderkruiper, bittervoorn en amfibieën, zoals kamsalamander.

3.13 Droge graslanden: Kwaliteitsverbetering en uitbreiding van stroomdalgraslanden 6120 glansheide en rooszeggegraslanden glansheide 6510 A.

6.03 Zure vennen: Kwaliteitsverbetering van zure vennen 3160.

6.05 Natte heiden: Kwaliteitsverbetering en regionaal vergroting oppervlakte vochtige heiden 4010 en pioniervegetaties met snavelbiezen 7150 en actieve hoogvenen (heideveentjes) 7110_B in de vorm van hellingveentjes.

6.08 Structuurrijke droge heiden: Vergroting areaal stuifzandheiden met struikhei 2310, droge heiden 4030 en zandverstuivingen 2330

en verbeteren van de kwaliteit door vergroting van de variatie in structuur en ontwikkeling van geleidelijke overgangen met bos.

6.11 Jeneverbesstruwelen: Behoud areaal en kwaliteitsverbetering jeneverbesstruwelen 5130, verjonging stimuleren.

Instandhoudingsdoelen

Algemene doelen

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000 netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.

Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten.

Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Habitattypen

H2310 Psammofiele heide met *Calluna* en *Genista*

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Mede vanwege de fauna is het van belang kleinere heideterreinen, van het habitatype stuifzandheiden met struikheide te vergroten en zoveel mogelijk onderling te verbinden.

De kwaliteit kan toenemen bij een grotere oppervlakte, maar verbetering is tevens afhankelijk van vermindering van de achtergronddepositie en adequaat intern beheer.

H2330 Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*-soorten op landduinen

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het habitatype zandverstuivingen komt voor op de Lemelerberg en op landgoed Beerze. Uitbreiding van oppervlakte is nodig om een beter zichzelf in stand houdend stuifzandsysteem met een betere kwaliteit te krijgen. Uitbreiding dient niet ten koste te gaan van verjongende jeneverbessen.

H3160 Dystrofe natuurlijke poelen en meren

Doel Behoud oppervlakte, behoud kwaliteit locaties waar het habitatype zure vennen goed ontwikkeld is en verbetering kwaliteit locaties waar het habitatype zure vennen matig ontwikkeld is.

Toelichting De Bethermermeertjes behoren tot de beste voorbeelden van het habitatype zure vennen in ons land, mede dankzij de grote populatie van veenbloembies. Ook komt het type voor in veenputjes op Landgoed Beerze. In een ander ven (Dode Ven) komt het habitatype zure vennen in matige vorm voor en is de kwaliteit te verbeteren.

H4010 Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit vochtige heiden, hogere zandgronden (subtype A).

Toelichting Het habitatype vochtige heiden, hogere zandgronden (subtype A) komt op verschillende plekken in het gebied voor. De kwaliteit is op de meeste locaties goed.

H4030 Droge Europese heide

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Mede vanwege de fauna is het van belang kleinere heideterreinen, met het habitatype droge heiden te vergroten en zoveel mogelijk onderling te verbinden. De kwaliteit kan toenemen bij een grotere oppervlakte, maar verbetering is tevens afhankelijk van vermindering van de achtergronddepositie en adequaat intern beheer.

H5130 *Juniperus communis*-formaties in heide of kalkgrasland

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het habitatype jeneverbesstruwelen is in de vorm van fraaie struwelen aanwezig, zowel op land als langs de rivier. Op het zand treedt plaatselijk verjonging op, maar het moet nog gezien worden in hoeverre hieruit nieuwe struwelen zullen ontstaan. De struwelen langs de Vecht zijn de fraaiste voorbeelden in ons land van een zeldzame plantengemeenschap (*Rosa-Juniperetum*). Kwaliteitsverbetering betreft hier onder meer het realiseren van een meer afwisselende leeftijdsopbouw (verjonging), wat noodzakelijk is voor duurzaam behoud.

H6120 *Kalkminnend grasland op dorre zandbodem

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het habitatype stroomdalgraslanden verkeert landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding. Langs de Vecht en Regge, waar het type voorkomt op rivierduinen en stroomruggen in een zeldzame vorm met Zwolse anjer op betrekkelijk kalkarme bodem, is het habitatype sterk in kwaliteit en oppervlakte achteruitgegaan door afname van de overstromingsdynamiek.

H6230 *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Lokaal komt het habitatype heischrale graslanden voor in een natte vorm (*Gentiana pneumonanthes*-Nardetum), onder meer in het Stegerveld. Bij optimalisering van de hydrologie kan de kwaliteit van dit sterk bedreigde habitatype verbeteren.

H6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit ruigten en zomen, moerasspirea (subtype A).

Toelichting Het betreft hier met name de begroeiingen met lange ereprijs van subtype A.

H7110 *Actief hoogveen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit actieve hoogvenen, heideveentjes (subtype B).

Toelichting Op landgoed Beerze komt het habitatype actieve hoogvenen, heideveentjes (subtype B) voor in veenputjes. Het betreft hier merendeels goed ontwikkelde voorbeelden van het habitatype.

H7150 Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het *Rhynchosporion*

Doel Behoud aanwezigheid, in samenhang met habitatype natte heiden en behoud kwaliteit.

Toelichting Het habitatype pioniervegetaties met snavelbiezen komt voor op plagplekken in de natte heide, maar zal voor een groot deel weer omvormen tot natte heide. Voor behoud van de soortensamenstelling is het van belang hier en der in het terrein pionierplekken te behouden.

H9190 Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur*

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting De hogere zandgronden in het gebied bestaan grotendeels uit naaldbos, dit kan voor een deel worden omgevormd tot eikenbos van het habitatype oude eikenbossen, vooral op oude bosgroeiplaatsen is dit wenselijk. Kwaliteitsverbetering is mogelijk door intern beheer.

H91E0 *Bossen op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padian, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige alluviale bossen, beekbegeleidende bossen (subtype C).

Toelichting Het habitatype vochtige alluviale bossen, beekbegeleidende bossen (subtype C) komt in kleine oppervlakte voor langs de Vecht in de vorm van Elzenbroekbos en (marginaal)

Vogelkers-Essenbos. Het bos komt voor in een mozaïek met drogere bossen op overgangen naar rivierduinen en essen. Enige uitbreiding van het boscomplex is mede wenselijk om een duurzame situatie (betere structuur en functie) te realiseren.

Soorten

H1134 Bittervoorn

Doel Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De Vecht en Regge maken geen deel uit van het hoofdverspreidingsgebied van de bittervoorn, maar de verspreiding en populatiegrootte van de bittervoorn in het gebied is onvoldoende bekend.

H1145 Grote modderkruiper

Doel Behoud verspreiding, uitbreiding omvang leefgebied en behoud kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Om de grote modderkruiper in een gunstige staat van instandhouding te krijgen (of te behouden) wordt beoogd het natuurlijke leefgebied (strangen en overstromingsplassen in laag dynamische situaties) te vergroten.

H1149 Kleine modderkruiper

Doel Behoud verspreiding en omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De kleine modderkruiper verkeert landelijk in een gunstige staat van instandhouding. De soort komt in Nederland algemeen en wijd verspreid voor. De soort deelt grotendeels zijn niche met de habitat van de bittervoorn en de grote modderkruiper, bij het realiseren van de doelen voor deze soorten zullen populaties van de Kleine modderkruiper zich naar verwachting duurzaam kunnen handhaven.

H1163 Rivierdonderpad

Doel Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De rivierdonderpad verkeert momenteel in een matig ongunstige staat van instandhouding in de grote rivieren. Ze komt hier veelal voor op kunstmatig substraat in de vorm van stenen beschoeiingen; verwijderen van dergelijke harde oevers kan van belang zijn voor meer bedreigde habitattypen of soorten die baat hebben bij zachte oevers en sedimentatie en erosieprocessen.

H1166 Kamsalamander

Doel Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding verspreiding en populatie.

Toelichting De soort is alleen bekend van de omgeving rond kasteel Eerde en de Eerderhooilanden langs de Beneden Regge. Afgesneden rivierarmen met weinig of geen doorstroming vormen een natuurlijk leefgebied voor de soort. Langs de Vecht komt de soort niet voor. Versterking van de populatie moet met name gezocht worden in zuidelijke richting waar in deze regio meer lokale populaties voorkomen.

H1318 Meervleermuis

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Foerageergebied van kolonies meervleermuizen van buiten het gebied.

Synopsis

<i>Habitattypen</i>	<i>Landelijke staat van instandhouding</i>	<i>Rel. bijdrage van het gebied in NL</i>	<i>Doelstelling oppervlakte</i>	<i>Doelstelling kwaliteit</i>
H2310	--	*	>	>
H2330	--	*	>	>
H3180	-	++	=	>
H4010_A	-	*	=	=
H4030	--	*	>	>
H5130	-	*	=	>
H6120	--	++	=	>
H6230	++	-	=	>
H6430_A	*	*	=	=
H7110_B	--	*	=	=
H7150	-	*	=	=
H9190	-	*	>	>
H91E0_C	-	-	>	>
<i>Soorten</i>	<i>Landelijke staat van instandhouding</i>	<i>Rel. bijdrage van het gebied aan de NL pop.</i>	<i>Doelstelling leefgebied</i>	<i>Doelstelling populatie</i>
H1134	-	-	=	=
H1145	-	*	>	=
H1149	*	*	=	=
H1163	-	-	=	=
H1166	-	*	>	>
H1318	-	-	=	=

BIJLAGE IV: GEGEVENS ECOLOGISCH KENNISCENTRUM PROVINCIE OVERIJSSSEL

**Flora- en faunawetsoorten en Habitatrichtlijnsoorten voorkomend
in de omgeving DE VECHT (km-hok 226503 i.v.m. de geplande
verhoging van een Kade door landgoed Stekkenkamp)**

P.W. Hendriksma

Provincie Overijssel eenheid LNL

31 oktober 2006

Onderstaande gegevens van Overijsselse soorten, geselecteerd uit de landelijke lijsten van beschermde planten en dieren, zijn afkomstig van het Ecologisch Kenniscentrum (milieu-inventarisatie) van de Provincie Overijssel. Dit zijn gegevens uit eigen onderzoek en verkregen uit diverse (literatuur-)bronnen van derden. De lijst van soorten geeft een **indicatie** van de soortenrijkdom van het gebied. *Er kunnen geen rechten worden ontleend aan deze opgave van de aanwezigheid van soorten.*

Meer exacte informatie over groei- en verblijfsplaatsen van planten en dieren zijn te verkrijgen bij de Provincie Overijssel (milieu-inventarisatie) en instellingen als RAVON, OVB, FLORON, De Vlinderstichting, Zoogdierenwerkgroep Overijssel en VZZ. Ook regionale natuur- en milieuwerkgroepen en afdelingen van KNNV en IVN kunnen nuttige informatie hebben.

Alle van nature in de EU voorkomende vogelsoorten zijn beschermd (Flora- en faunawet art. 4 eerste lid, deel b). Ze worden niet apart genoemd in onderstaande lijsten.

LEGENDA BESCHERMDE PLANTEN EN BESCHERMDE DIEREN

*) = Soorten zijn in het veld niet altijd nader onderscheiden. Er is vaak de verzamelnaam "Groene kikker" en "Bosspsitsmuis" gebruikt. Het betreft de Meerkikker (*Rana ridibunda*) (tabel 1), Middelste groene kikker (*Rana klepton esculenta*) (tabel 1), Poelkikker (*Rana lessonae*) (tabel 2) en de Gewone bosspsitsmuis (*Sorex araneus*) en Tweekleurige bosspsitsmuis (*Sorex coronatus*) (beide tabel 1). X = soort komt voor, (X) = soort komt mogelijk voor of in de directe omgeving, (?) = mogelijk voorkomend in Overijssel of niet bekend, jaar = jaar of periode waarin meest recente waarnemingen zijn gedaan, bron = EKC: Ecologisch Kenniscentrum (milieu-inventarisatie) Provincie Overijssel; ZWO: Zoogdierenwerkgroep Overijssel; VS: Vlinderstichting; RAVON: Reptielen-, amfibieën-, vissenonderzoek Nederland.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	aanwezig	jaar	bron
------------------	------------------------	----------	------	------

Tabel 1. Algemene soorten

Planten

Aardaker	<i>Lathyrus tuberosus</i>			
Akkerklokje	<i>Campanula rapunculoides</i>			
Brede wespenorchis	<i>Epipactis helleborine</i>			
Dotterbloem	<i>Caltha palustris</i>	x		
Gewone vogelmelk	<i>Ornithogalum umbellatum</i>	x		
Grasklokje	<i>Campanula rotundifolia</i>	x		
Grote kaardebol	<i>Dipsacus fullonum</i>			
Kleine maagdenpalm	<i>Vinca minor</i>			
Knikkende vogelmelk	<i>Ornithogalum nutans</i>			
Koningsvaren	<i>Osmunda regalis</i>			
Slanke sleutelbloem	<i>Primula elatior</i>			
Zwanebloem	<i>Butomus umbellatus</i>			

Mieren

Behaarde rode bosmier	<i>Formica rufa</i>	?		
Kale rode bosmier	<i>Formica polyctena</i>	?		
Stronkmier (?)	<i>Formica truncorum</i>	?		
Zwartrugbosmier	<i>Formica pratensis</i>	?		

Amfibieën en reptielen

Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	(X)		
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	(X)		
Groene kikker*	<i>Rana esculenta s.l.</i>	(X)		
Kleine watersalamander	<i>Triturus cristatus</i>			
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>			
Middelste groene kikker	<i>Rana esculenta s.s.</i>			

Zoogdieren

Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>			
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>	x	1988-1998	ZWO

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	aanwezig	jaar	bron
Bosspitsmuis *	<i>Sorex araneus / coronatus</i>			
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>			
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>			
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>			
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	x	1988-1998	ZWO
Haas	<i>Lepus europaeus</i>	x	1988-1998	ZWO
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>			
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>			
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	X	1988-1998	ZWO
Mol	<i>Talpa europaea</i>	X	1988-1998	ZWO
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>	x	1988-1998	ZWO
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>	x	1988-1998	ZWO
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>			
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>			
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	x	1988-1998	ZWO
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>			

Tabel 2 Overige soorten

Planten

Beenbreek	<i>Narthecium ossifragum</i>		
Bergnachtorchis	<i>Platanthera chlorantha</i>		
Blaasvaren	<i>Cystopteris fragilis</i>		
Brede orchis	<i>Dactylorhiza majalis majalis</i>		
Daslook	<i>Allium ursinum</i>		
Dennenorchis	<i>Goodyera repens</i>		
Gele helmbloem	<i>Pseudofumaria lutea</i>		
Gevlekte orchis	<i>Dactylorhiza maculata</i>		
Grote keverorchis	<i>Listera ovata</i>		
Gulden sleutelbloem	<i>Primula veris</i>		
Jeneverbes	<i>Juniperus communis</i>		
Klein glaskruid	<i>Parietaria judaica</i>		
Kleine zonnedauw	<i>Drosera intermedia</i>		
Klokjesgentiaan	<i>Gentiana pneumonanthe</i>		
Kluwenklokje	<i>Campanula glomerata</i>		
Lange ereprijs	<i>Veronica longifolia</i>		
Maretak	<i>Viscum album</i>		
Moeraswespenorchis	<i>Epipactis palustris</i>		
Muurbloem	<i>Erysimum cheiri</i>		
Parnassia	<i>Parnassia palustris</i>		
Prachtklokje	<i>Campanula persicifolia</i>		

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	aanwezig	jaar	bron
Rapunzelklokje	<i>Campanula rapunculus</i>			
Rechte driehoeksvaren	<i>Gymnocarpium robertianum</i>			
Rietorchis	<i>Dactylorhiza m. praetermissa</i>			
Ronde zonnedauw	<i>Drosera rotundifolia</i>			
Spaanse ruiter	<i>Cirsium dissectum</i>			
Steenanjer	<i>Dianthus deltoides</i>	x		
Steenbreekvaren	<i>Asplenium trichomanes</i>			
Tongvaren	<i>Asplenium scolopendrium</i>			
Valkruid	<i>Arnica montana</i>			
Veenmosorchis	<i>Hammarbya paludosa</i>			
Veldsalie	<i>Salvia pratensis</i>			
Vleeskleurige orchis	<i>Dactylorhiza incarnata</i>			
Waterdrieblad	<i>Menyanthes trifoliata</i>	x		
Welriekende nachtorchis	<i>Platanthera bifolia</i>			
Wilde gagel	<i>Myrica gale</i>			
Wilde kievitsbloem	<i>Fritillaria meleagris</i>			
Wilde marjolein	<i>Origanum vulgare</i>			

Kreeftachtigen

Rivierkreeft (?)	<i>Astacus astacus</i>			
------------------	------------------------	--	--	--

Kevers

Vliegend hert	<i>Lucanus cervus</i>			
---------------	-----------------------	--	--	--

Vissen

Bermpje	<i>Noemacheilus barbatulus</i>			
Kleine modderkruiper	<i>Cobitis taenia</i>	X(Vecht)	1988-1998	
Meerval	<i>Silurus glanis</i>			
Rivierdonderpad	<i>Cottus gobio</i>			

Amfibieën en reptielen

Alpenwatersalamander	<i>Triturus alpestris</i>			
Levendbarende hagedis	<i>Lacerta vivipara</i>			

Zoogdieren

Damhert	<i>Dama dama</i>			
Edelhert	<i>Cervus elaphus</i>			
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>	x	1988-1998	ZWO
Steenmarter	<i>Martes fiona</i>			
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>			

Tabel 3 Soorten bijlage IV HR/bijlage 1 AMvB

Planten

Drijvende waterweegbree	<i>Luronium natans</i>			
-------------------------	------------------------	--	--	--

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	aanwezig	jaar	bron
Groenknolorchis	<i>Liparis loeselii</i>			
Krullend moerasscherm	<i>Apium repens</i>			

Kevers

Gestreepte waterroofkever (?)	<i>Graphoderus bilineatus</i>			
-------------------------------	-------------------------------	--	--	--

Libellen

Gevlekte witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>			
Groene glazenmaker	<i>Aeshna viridis</i>			
Noordse winterjuffer	<i>Sympecma paedisca</i>			
Oostelijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia albifrons</i>			
Rivierrombout	<i>Gomphus flavipes</i>			
Sierlijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia caudalis</i>			

Dagvlinders

Groot geaderd witje	<i>Aporia crataegi</i>			
Grote vuurvinder	<i>Lycaena dispar</i>			
Heideblauwtje	<i>Plebejus argus</i>			
Rouwmantel	<i>Nymphalis antiopa</i>			

Tweekleppigen

Bataafse stoommossel (?)	<i>Unio crassus nanus</i>			
--------------------------	---------------------------	--	--	--

Vissen

Beekprik	<i>Lampetra planeri</i>			
Bittervoorn	<i>Rhodeus sericeus amarus</i>			
Grote modderkruiper	<i>Misgurnus fossilis</i>			
Rivierprik	<i>Lampetra fluviatilis</i>			
Steur	<i>Acipenser sturio</i>			

Amfibieën en reptielen

Boomkikker	<i>Hyla arborea</i>			
Heikikker	<i>Rana arvalis</i>			
Kamsalamander	<i>Triturus cristatus</i>			
Knoflookpad	<i>Pelobates fuscus</i>			
Poelkikker	<i>Rana lessonae</i>			
Rugstreeppad	<i>Bufo calamita</i>			
Vuursalamander (?)	<i>Salamandra salamandra</i>			
Adder	<i>Vipera berus</i>			
Gladde slang	<i>Coronella austriaca</i>			
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>			
Ringslang	<i>Natrix natrix</i>			
Zandhagedis	<i>Lacerta agilis</i>			

Zoogdieren

Baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>			
Bechstein's vleermuis	<i>Myotis bechsteinii</i>			

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	aanwezig	jaar	bron
Boommarter	<i>Martes martes</i>			
Bosvleermuis	<i>Nyctalus leisleri</i>			
Das	<i>Meles meles</i>			
Dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	x	1988-1998	ZWO
Franjestaart	<i>Myotis nattereri</i>	x	1988-1998	ZWO
Grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>			
Grijze grootoorvleermuis	<i>Plecotus austriacus</i>			
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>			
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>			
Noordse woelmuis (?)	<i>Microtus oeconomus</i>			
Otter	<i>Lutra lutra</i>	X(1971)		ZWO
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>			
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	x	1988-1998	ZWO
Tweekleurige vleermuis	<i>Vespertilio murinus</i>			
Vale vleermuis	<i>Myotis myotis</i>			
Veldspitsmuis	<i>Crocidura leucodon</i>			
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>			
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>			

Opmerking ten aanzien van (Flora- en faunawet en Habitatrichtlijn)soorten:

- Floraonderzoek is door de Provincie Overijssel uitgevoerd in 1989 en 1993.
- De aangekruiste amfibieën kunnen zich ophouden in bosranden en vochtige milieus.
- Systematisch onderzoek naar broedvogels binnen het kilometerhok is niet verricht door de Provincie Overijssel. Het is raadzaam de werkzaamheden die broedende vogels kunnen verstoren, niet tijdens de broedtijd (15 maart-15 juli) worden uitgevoerd.
- Waterdrieblad en Zwolse Anjer groeien in een strook tot 200 m. ten Z. van de Vecht
- Het gebied is eveneens beschermd volgens de Habitatrichtlijn (Stekkenkamp is al lang een NB-wet gebied), bij ingrepen dient ook een ontheffing aangevraagd te worden bij de Provincie Overijssel (dhr. Menkveld of Molendijk via tel. 038-4998597)

Toelichting tabellen soorten Flora- en faunawet

In onderstaande tabellen staan alle beschermde soorten van de Flora- en faunawet (Ffwet). De tabellen zijn aan de ene kant aan de orde bij ontheffingverlening voor artikel 75 en aan de andere kant bij vrijstellingen in het kader van het Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen (AMvB artikel 75).

Vogelsoorten zijn in deze tabellen niet apart opgenomen, omdat het een erg lange lijst is. Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd (behalve exoten). In de toelichting bij de tabellen staat aangegeven welk regime toepasselijk is voor vogelsoorten.

Toelichting tabel 1:

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig

gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd.

- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort (zgn. lichte toets).

Toelichting tabel 2:

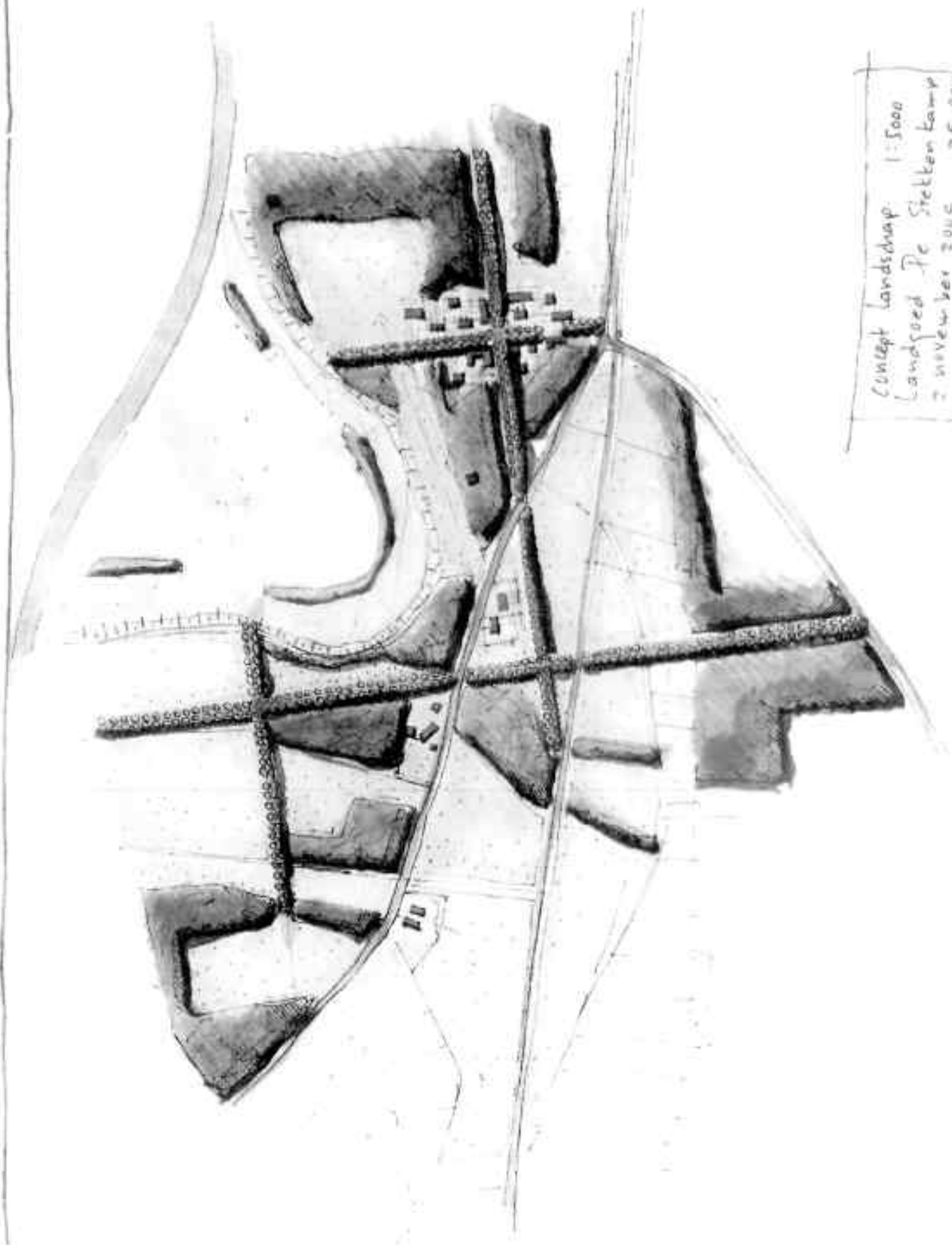
- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf worden opgesteld en ingediend voor goedkeuring.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Dit is met van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3).

Toelichting tabel 3:

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de Ffwet. Ook met op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf worden opgesteld en ingediend voor goedkeuring.
- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig.
- Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik en voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling is het niet mogelijk voor artikel 10 voor de soorten in tabel 3 een ontheffing te krijgen.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.
- Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria:
 - 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang¹,
 - 2) er is geen alternatief,
 - 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze drie criteria vormen de zgn. uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn).
- De uitgebreide toets voor ontheffingverlening geldt ook voor alle vogelsoorten.

BIJLAGE V: INRICHTINGSSCHETS LANENSTRUCTUUR

concept landschap 1:5000
Landgoed De Stettenkamp
2 november 2015 25.09.1

Dirk van der Vliet

